

Sygn. akt III Cz 1578/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Sędziowie Sądu Okręgowego: Magdalena Balion - Hajduk Marcin Rak

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2020 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku M. K. (1), P. K. i A. K.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek zażalenia wnioskodawców

na postanowienie Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt I Ns 592/19

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wodzisławiu Śląskim, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Magdalena Balion – Hajduk

Sygn. akt III Cz 1578/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim w postanowieniu z dnia 12 09 2019r. odrzucił wniosek M. K. (1), P. K. oraz A. K. o stwierdzenie nabycia spadku po M. K. (2), uznając, że wobec zamieszkiwania przez zmarłego w chwili śmierci w Republice Federalnej Niemiec zgodnie z regulacją art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 4 07 2012r.(nr 650/2012r.) sądy polskie nie posiadają jurysdykcji w sprawie i sądem właściwym do stwierdzenia nabycia nim spadku jest sąd niemiecki.

Orzeczenie zaskarżyli ***wnioskodawcy M. K. (1), P. K.*** oraz ***A. K.***, którzy wnieśli o jego uchylenie.

Zarzucili, że przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia naruszono art. 1108

§ 1 i 2 k.p.c. oraz art. 1110² k.p.c. poprzez „ich niezastosowanie i przyjęcie,

iż w niniejszej sprawie brak jest jurysdykcji krajowej w niniejszej sprawie, w sytuacji gdy zgodnie z przytoczonymi przepisami, sąd polski był właściwy do rozpoznania wniosku, albowiem spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim, a nadto w skąd spadku po nim wchodzi prawo własności dwóch nieruchomości położonych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”.

Sąd Okręgowy zaważył co następuje :

W sprawie bezspornym jest, iż spadkodawca zmarł w 06 03 2019r. w L. na obszarze Republiki Federalnej Niemiec, stąd też Sąd Rejonowy trafnie przyjął, że zagadnienie ewentualnej jurysdykcji sądów polskich reguluje implementowane do polskiego porządku prawnego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 04 07 2012r. (nr 650/2012r.).

Zgodnie z prawidłowo przywołaną przez Sąd pierwszej instancji regulacją art. 4 tego rozporządzenia jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku mają sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci (realizacja kompetencji przewidzianych w tym przepisie nie jest w żaden sposób zależna od obywatelstwa spadkobierców lub innych podmiotów zainteresowanych wynikiem postępowania).

Rozporządzenie nie zawiera definicji „miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy”.

Przy jego ustalaniu pomocna może być definicja zawarta w projekcie KOM, w którym miało ono być rozumiane jako centrum interesów życiowych spadkodawcy i ważkie znaczenie dla jego interpretacji miała odgrywać wola spadkodawcy, która z jednej strony miała korespondować z rzeczywistością lub planowaną długością pobytu w danym państwie, z drugiej zaś z czasowym charakterem tytułu prawnego do miejsca zamieszkania.

Dlatego aby ustalić miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy, organ zajmujący się sprawą spadkową powinien dokonać ogólnej oceny okoliczności jego życia w latach poprzedzających jego śmierć i w chwili jego śmierci, uwzględniając wszystkie istotne elementy faktyczne, w szczególności czas trwania i regularność obecności zmarłego w danym państwie oraz warunki i powody tej obecności.

Problematyczne może być przy tym ustalenie zwykłego miejsca pobytu spadkodawcy w sytuacji, gdy spadkodawca mieszkał na zmianę w kilku państwach lub podróżował pomiędzy nimi, nie osiedlając się na stałe w żadnym z nich.

Zgodnie z motywem 24 preambuły do rozporządzenia w takich sytuacjach „jeżeli zmarły był obywatelem jednego z tych państw lub wszystkie główne składniki jego majątku znajdowały w jednym z nich, szczególnym czynnikiem w ogólnej ocenie wszystkich okoliczności faktycznych mogłoby być jego obywatelstwo lub położenie tych składników majątkowych”.

Wskazane powyżej okoliczności nie były przedmiotem rozpoznania Sądu Rejonowego, który ograniczył się jedynie do wskazania, że „przed śmiercią spadkodawca mieszkał w Niemczech, gdzie w ostatnich latach życia znajdował się jego ośrodek życia rodzinnego”, nie weryfikując w żaden sposób, czy rzeczywiście zamierzał on na stałe przebywać na terenie Republiki Federalnej Niemiec, czy też przebywał na jej obszarze wyłącznie z powodów zarobkowych.

Ponadto Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę miejsca położenia nieruchomości, których prawa własności wchodziły w skład masy spadkowej.

Ma to istotne znaczenie dla prawidłowego ustalenia jurysdykcji, gdyż z samego wniosku oraz z zażalenia wynika, iż zmarły posiadał na obszarze Polski dwie nieruchomości oraz „zamieszkiwał w Niemczech”, co obligowało Sąd pierwszej instancji do podjęcia z urzędu czynności w celu wyjaśnienia wskazanych powyżej okoliczności determinujących prawidłowe ustalenie jego „miejsca zwykłego pobytu” w rozumieniu przywołanej na wstępie regulacji (okoliczności dotyczące jurysdykcji sąd zobowiązany jest ustalić z urzędu).

Sąd pierwszej instancji z tego obowiązku się nie wywiązał.

Powoduje to, iż zaskarżone orzeczenie jest przedwczesne, a zażalenie uzasadnione, co prowadziło do uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji w oparciu o regulacje art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

Reasumując zaskarżone postanowienie jest wadliwe i dlatego zażalenie wnioskodawcy jako uzasadnione uwzględniono orzekając jak w sentencji w oparciu o regulację art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c.

i art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę uwzględni zawartą powyżej ocenę prawną i w celu wyjaśnienia wskazanych powyżej okoliczności wyznaczy posiedzenie niejawne, na które wezwie wnioskodawców, których wysłucha i w zależności od wyników tego wysłuchania podejmie dalsze czynności w celu prawidłowego wyjaśnienia zagadnienia istnienia jurysdykcji polskich sądów dla rozpoznania żądanego przez wnioskodawcę stwierdzenia nabycia spadku.

SSO Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Magdalena Balion-Hajduk